

Zasavska sveta gora

Gora, imenovana knapovska pljuča

Dostop: Po cesti iz Ljubljane preko Moravč in Vidrge 47 km. Peš iz Vač preko Klenika dve uri ne preveč naporne hoje. S Save prek Leš dve uri. Iz Zagorja prek Kisovca, Čolniš, Jablane in Pleše tri ure.

Naravne lepote

Zgodovinsko-kulturne znamenitosti

Seveda se na vrh Zasavske svete gore (852 m) lahko pripeljete tudi z avtom, pa še po asfaltu. V tem primeru ne potrebujete niti športne obutve niti pohodnih palic. Kolikor vam bo umanjalo zadovoljstvo, ki ga izletnik običajno občuti po dobro opravljenem vzponu, si lahko slabo planinsko vest potešite s polurno turo na bližnji strmi Roviškovec (930 m), ki je na vrhu sicer poraščen in zato nerazgleden, a po višini in obliki kar spodoben predstavnik kuštravih in predrzno našpičenih posavskih hribov.

To je izlet v samo geometrično središče Slovenije. Najboljše izhodišče so Vače nad Litijo. Desno od tega starodavnega kraja, manj kot kilometer daleč, je vas Klenik. Velika bronasta kopija vaške situle, ki je postavljena sredi tega kraja, vas spomni, da ste na enem najbogatejših slovenskih arheoloških območij; da so že dosedanja stoletna

Prizor z vaške situle, okoli 2500 let stare bronaste vedrice, izkopane v vasi Klenik, skozi katero pelje z zahoda ena najlepših poti na Zasavsko sveto goro, priča o prastarem duhovnem izročilu na tem delu Zasavja.

Vrh Zasavske svete gore je s svojo gosto pozidavo namenjen v glavnem duhovnim opraviлом vernikov in romarjev.

izkopavanja prinesla na svetlo bogata pričevanja o političnem, verskem in kulturnem življenju ljudstva neznane usode izpred približno 2500 let; in da je ostalo obilo dela za arheologe še za nadaljnjih sto let. Z malo domišljije si lahko predstavljate, koliko situl, teh umetniško obdelanih kanglic alpskih Ilirov in Venetov, je morebiti še pod njivami in senožetmi.

Markacije vodijo vzdolž ceste mimo studenca do razložene vasi Vovše pod hribom Kuklja. (Kjerkoli naletite na krajevno ime, ki izhaja iz korena kuk, smete domnevati, da se na lokaciji nemara skrivajo ostanki železnodobnega rudišča.) Na koncu vasi je tudi konec ceste in začne se pravi planinski užitek po gozdnih kolovozih in ponekod

Tudi župno pokopališče se čisto na vrhu tesno prilega sveti soseščini.

Obzidje drži umetno zravnano ovršje Zasavske svete gore, na katerem sta svetišče in božja njiva.

rahlo strmih stezah. Vendar je pot lahka, za vsakogar primerna. Dvigniti se morate dobrih 300 višinskih metrov. Na koncu je poskrbljeno tudi za gostilno. To je lični Planinski dom na Zasavski sveti gori (822 m), nekaj sto metrov peš za vrhom.

Ta gora, kot priljubljen planinski cilj zasavskih rudarjev imenovana tudi knapovska pljuča, je idealna za nedeljski obisk: na vrhu je obnovljena cerkev s stoletno romarsko tradicijo, ki je gori dala ime. Vsa njena zgodovina je vznemirljiva, saj se začinja že davno pred našim štetjem. Številna ljudstva so tu imela kultni prostor, naši predniki so tu zgradili protiturški tabor; za nekdanjim obzidjem je danes pokopališče. Pred cerkvijo stoji spomenik padlim v prvi svetovni

Priljubljenemu izletišču na gori pravijo tudi knapovska pljuča.

Da Zasavska sveta gora ni ovita samo v nimb svetega, pričata tudi drug k drugemu speta klopotec in petelin nad gostiščem.

V vasi Klenik stoji močno povečana replika vaške situle, spomenik velikemu odkritju stare slovenske arheologije.

vojni, odlično delo Franceta Kralja. Obzidje ima slovensko posebnost: veliko obokano vežo s petimi lopicami. To so baje sramotilni prostori, v katere so vernikom v svarilo zapirali grešnike in prestopnike ter jih z verigo privezovali ob kol. Vsakdo se je lahko znesel nad njimi. Tak je bil pred stoletji primitivni odmev temeljnega pravnega postulata zahodne kulture, biblijskega dekaloga, desetih božjih zapovedi, ki so vklesane v marmorni plošči na obeh straneh vhodnih vrat v cerkev. Če cerkev obhodite po notranji strani obzidja, si lahko privoščite nenavaden razgledni krog preko pokopaliških križev in spomenikov, pogled prek smrti v življenje: v lepem vremenu pogled na Kamniško-Savinjske Alpe, Karavanke in Julijce, pred njimi pa na številne zasavske vrhove. Na jug in zahod seže oko prek litijskih hribov do Snežnika in Nanosa, na vzhod do Kuma in Gorjancev, na sever do Raduhe in Pohorja. Zasavska sveta gora je po pravici eden najbolj obiskovanih razglednih hribov pri nas. Imeli boste občutek, da vidite vso Slovenijo, kar bo blizu resnici, zakaj stali boste blizu GEOSS-a, geodetskega središča Slovenije. Kaka pobožna duša se bo morda domislila, da stoji – pač zaradi dekaloga, tistih zmeraj in povsod veljavnih zapovedi, kot so »ne laži, ne kradi, ne ubijaj« ..., vklesanih na cerkveno steno – kar na slovenski Sinajski gori, vsenaokoli pod to goro pa da je slovenski Sion. Seveda se bo zaman ozirala za razsrjenim Mojzesom, ki je z udarcem palice utopil zasledovalce izvoljenega ljudstva v Rdečem morju, tu je vse lično in pohlevno, kakor se spodobi za visoko božjo njivo, prava pastoralna, pljuča za hrepenenje po svobodi.